

“ ...

II-İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir :

"1- 3194 sayılı İmar Kanununun yukarıda tam metni aktarılan 13. maddesinin 1. fıkrasında resmi yapılara, tesislere ... umumi hizmetlere ayrılan alanlarda inşaata ... ilaveler yapılmasına izin verilmeyeceği, ancak imar programına alınıncaya kadar mevcut kullanma şeklinin devam edeceği 3. fıkrasında ise parsel sahibinin imar planlarının tasdik tarihinden itibaren beş yıl sonra müracaat ettiğinde ... yeni imar planına göre inşaat yapılabileceği belirtilerek ilgili taşınmazların maliklerinin mülkiyet hakkının "İmar programı" olgusu ile doğru orantı kurulmuş ve adeta mülkiyet hakkı imar programına endekslenmiştir. Yasa koyucu, bu düzenleme ile taşınmaz malikinin mülkiyet hakkını kullanabilmesini, adeta taşınmazın imar programına alınabilmesi halinde mümkün görmüş, aksi takdirde taşınmaz imar programına alınıncaya kadar taşınmaz malikinin malik sıfatının hiçbir hukuki anlam ifade etmeyeceği sonucu ortaya çıkmıştır.

Nitekim uygulamada idarelerin geç işlemesi nedeniyle imar programları yapılmamakta, yapılsa bile bu yasa koyucunun öngörmüş olduğu beş yıllık süreleri aşmakta ve belirsizlik haline dönüşerek ilgililerin mülkiyet hakkının gasbı sonucunu doğurmaktadır.

2- Bununla birlikte mülkiyet hakkının gasbı sonucunu doğuracak uygulamalara yol açan imar programına alınması olgusu, anayasal kurumlar olan kamulaştırma ve devletleştirme dışında bir mülkiyet sınırlaması olmaktadır. Bu durum Anayasanın 35. maddesi ile getirilen anayasal güvenceyi zedelemektedir.

3- Yine Anayasa Mahkemesinin 21.6.1990 gün ve E:1990/8 ve K:1990/12 sayılı kararının azlık oyunda belirtildiği üzere sosyal hukuk devleti hak ve özgürlüklere dayanan onların genişletilip güçlendirilmesine olanak tanıyan, bu yoldaki güvenceleriyle saygınlık ve onur kazanan bir nitelikte değerlendirilmek yerine, istediğini hiçbir ölçü tanımadan yapabilen bir güç olarak düşünülürse, bu tür devlet hukuk dışına kolayca kayabileceği gibi nice işlem ve eylemler devlet adına ve devlet adı kullanılarak, böylesi bahanelere sığınarak gerçekleştirilir. Oysa devletin her şeyden önce vermesi, duyurması gereken şey güvendir. Mülkiyet kavramına, bu hakkın anlamına ve hukuksal yapısının gereklerine aykırı biçimde el atmalar, kamusal zorunluluklar dayanak gösterilerek getirilen sınırlama ve daraltmalar, imar düzenlemelerinin bu hakkın özüne dokunması, bu haktan üstün tutulması görünümünde olmaktadır.

Buradan hareketle denilebilir ki, mülkiyet hakkının kamu yararı için kısıtlandığı ve korunduğu yasa koyucu tarafından öngörülmekteyse de ve imar programına alınma için beş yıllık süre belirlenmişse de, bu sürenin idarelerce aşılmakta olduğu ve bir türlü uyulmadığı dikkate alınarak kamu yararı sağlanamamakta aynı zamanda bireylerin mülkiyet hakkı üzerinde tasarrufta bulunmaları engellenmektedir.

4- Bu durumda, 3194 sayılı Yasanın 13. maddesinin 1. ve 3. fıkra hükümleri kişilerin mülkiyet hakkının kullanımını imar programına alınmaya endekslediğinden ve bunun içinde beş yıllık süre öngörüldüğünden ancak bu beş yıllık sürenin bir kereye mahsus olmadığı, uygulamada idarelerce beş yıllık süreye uyulmadığı ve uyulması konusunda yaptırım mekanizmasının yasada yazılmadığı, dolayısıyla kalkış noktası kamu yararı olmakla birlikte,

Esas Sayısı : 1999/33
Karar Sayısı : 1999/51

kamu yararının böylesi uygulamalarla tesis olunamadığı, aksine mülkiyet hakkının zedelendiği dikkate alınarak, Anayasanın 35. maddesine ve hukuk devleti ilkesinin en önemli unsurlarından olan kişilerin hukuki güvence içinde bulunmaları (hukuki güvenlik) olgusuna aykırılık teşkil ettiğinden Anayasanın 2. maddesine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu 3194 sayılı İmar Kanununun 13. maddesinin 1. ve 3. fıkralarının Anayasanın 2. ve 35. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varılarak konunun incelenmesi için dava dosyasındaki belge örneklerinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine 30.11.1998 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."